

Vastuulliset rahastot auttavat piensijoittajaa valitsemaan vastuullisesti – Mutta miksi rahastoissa on Nestleä, Alibabaa ja venäläistä pankkia?

OP:n ja Nordean mukaan vastuullisissa rahastoissa voi olla mukana myös yhtiöitä, jotka ovat vasta matkalla esimerkiksi fossiilittomiksi.

Ilmastokriisin ratkaisuun ja esimerkiksi sosiaaliseen vastuullisuuteen keskittyvät rahastot ovat kasvattaneet viime vuosina suosiotaan myös yksityissijoittajien keskuudessa. KUVA: VICTOR BÄCK / HS

[Inkeri Harju HS](#)

30.7.2021 2:00 | Päivitetty 30.7.2021 15:25

VASTUULLISEKSI profiloituneet tai tiettyyn teemaan kuten ilmastonmuutoksen hillitsemiseen keskittyneet rahastot ovat kasvattaneet suosiotaan niin suurten instituutiosijoittajien kuin piensijoittajienkin keskuudessa.

Mutta onko kaikki tosiaan niin vihreää ja vastuullista kuin rahastojen nimet ja kuvaukset antavat olettaa?

HS kävi läpi Osuuspankin ja Nordean niin kutsuttuja vastuullisia rahastoja ja niiden kymmentä isointa omistusta kesäkuun alussa.

Tarkastelussa olivat mukana OP-Ilmasto, OP-Kestävä Maailma, OP-Puhdas Vesi ja OP-Vähähiilinen Maailma. Nordealta tutkittavaksi otettiin Maailmanlaajuiset tähdet, Kehittyvät tähdet, Eurooppalaiset tähdet sekä Ilmasto ja Ympäristö.

Nordealla mainituissa rahastoissa on 100 000 suomalaista sijoittajaa, ja niihin on pankin mukaan virrannut viimeisen viiden vuoden aikana noin 270 miljoona euroa. Nordean Ilmasto ja Ympäristö on ollut näistä rahastoista suosituin, Suomen lisäksi myös laajemmin Euroopassa.

Ilmastonmuutoksen keskittyvien rahastojen suosio näkyy myös OP:lla, jossa OP-Ilmasto on tällä hetkellä pankin toiseksi suosituin rahasto. OP-Ilmaston koko on 358 miljoonaa euroa.

HS:N kanssa rahastoihin tutustuivat yrityksille vastuullisuustyötä tekevän Third Rock Finlandin toimitusjohtaja ja ympäristöaktiivi [Leo Stranius](#) sekä Taloudellinen mielenrauha -podcastia pitävä yksityissijoittaja [Jasmin Hamid](#). Molemmat ovat myös edustaneet vihreitä Helsingin kaupunginvaltuustossa.

Third Rock Finlandin toimitusjohtaja ja ympäristöaktiivi Leo Straniuksen mukaan vastuullisiksi nimetyistä rahastoista löytyy esimerkiksi fossiilisia polttoaineita tai lapsityövoimaa käyttäviä yrityksiä. KUVA: KALLE KOPONEN / HS

Straniuksen mukaan rahastojen yritykset voi jakaa kolmeen koriin. Ensimmäisessä korissa olevat sijoituskohteet ovat aktiivisesti mukana ratkaisemassa esimerkiksi luontokatoa tai ilmastokriisiä.

Toisessa korissa ovat neutraalit tahot, kuten monet palvelu- tai it-alan yritykset. Kolmannessa korissa ovat sitten suorastaan haitalliset yritykset, jotka käyttävät esimerkiksi fossiilisia polttoaineita tai lapsityövoimaa.

”Kyllä näissä vastuulliseksi nimetyissä rahastoissa on ihan noita kolmannen korinkin yrityksiä.”

Straniuksen mukaan esimerkkejä tällaisista yrityksistä ovat Nordean tähtirahastoissa oleva kiinalainen verkkokauppayritys Alibaba tai brittipankki Lloyds, joka sijoittaa edelleen fossiilisiin polttoaineisiin. Alibaba sai keväällä [Kiinan viranomaisilta sakot](#) vuosia jatkuneesta hallitsevan markkina-aseman väärinkäyttämisestä. Myös Lloydsia sakotettiin vastikään [vakuutusasiakkaiden harhaan johtamisesta](#).

”Vaikka Alibaban kohdalla voi kysyä, että mikä se vastuullisuustulokulma on.”

”Tuntuu, että yksityissijoittavat vähän turhaankin parhaavat pankkeja rahastojen viherpesusta”, sanoo Taloudellinen mielenrauha -podcastia pitävä yksityissijoittaja Jasmin Hamid. KUVA: KALLE KOPONEN / HS

Straniuksen ja Hamidin mielestä voi miettiä, miten ”turhan kiinalaisen krääsän kulutukseen kannustava” verkkokauppa on ympäristöystävällinen tai vastuullinen valinta.

OP:LTA Starinius nostaa esiin esimerkiksi verkkokauppa Amazon.comin ja Facebookin kaltaiset yritykset, joiden kohdalla voi miettiä ainakin sosiaalisen vastuullisuuden kysymyksiä.

Hamidin kulmakarvat nousevat myös Nordean rahastoista löytyvien elintarvikejätti Nestlen ja venäläisen Sberbank of Russian kohdalla. Vastuullisuusnäkökulmasta ongelmallisia ovat esimerkiksi Nestlen palmuöljyn tuotanto ja Sberbank of Russian kiinteä yhteys Venäjän hallintoon.

Yksittäisiä yrityksiä lukuun ottamatta sekä Hamid että Stranius pitävät pankkien rahastoja pääosin positiivisina. Stranius pitää Nordean Ympäristö ja Ilmasto -rahastoa ”uskottavana” ja on iloinen, että sinne on otettu mukaan myös laajalle yleisölle tuntemattomampiakin yrityksiä. Myös OP:n vesistöratkaisuihin keskittyvä OP-Puhdas Vesi saa Straniukselta kehuja.

Hamid kertoo olevansa positiivisesti yllättynyt erityisesti OP:n rahastoista.

”Tuntuu, että yksityissijoittavat vähän turhaankin parjaavat pankkeja rahastojen viherpesusta.”

Hamidin mukaan on hyvä, että yksityissijoittajalle on tarjolla vastuullisia rahastoja, koska kaikilla ei ole aikaa tai halua itse perehtyä yritysten vastuullisuuteen.

NORDEA FUNDSIN toimitusjohtaja [Henrika Vikman](#) kertoo, että Nordean vastuullisissa rahastoissa voi tällä hetkellä olla yrityksiä, joiden kaikki vastuullisuuden osa-alueet eivät ole parhaalla mahdollisella tasolla. Vikman sanoo, että niissäkin kehitys on positiivista.

”Näemme esimerkiksi, että Alibaba tekee paljon positiivista sosiaalisessa vastuullisuudessa, esimerkiksi työntekijöiden oikeuksia koskevissa asioissa. Yhtiön hallinto ei välttämättä ole vielä parhaalla tasolla, mutta muutosta on tapahtumassa.”

Nordea käyttää yritysten vastuullisuuden arviointiin pankin omaa prosessia. Tähtirahastoissa kaikki sijoitetut yritykset käyvät läpi analyytikoiden vastuullisuusarvioinnin, jossa yritykset sijoitetaan A-, B- tai C-luokkaan. A-luokassa kaikki vastuullisuuden osa-alueet on huomioitu hyvin, B luokassa jollain vastuullisuuden osa-alueilla voi olla puutteita, mutta kehityksen tulee olla positiivista. C-luokan yritykset on suljettu kokonaan pois tähtirahastoissa.

Ilmasto ja Ympäristö -rahastoon taas pyritään Vikmanin mukaan etsimään yrityksiä, jotka mahdollistavat muutosta esimerkiksi uusiutuvan energian ratkaisulla.

Brittipankki Lloyds on Vikmanin mukaan osa Nordean pankkisijoituksia, eikä Nordea sijoita suoraan Lloydsin rahastoihin. Vikman kertoo, että Nordea käy parhaillaan dialogia pankin kanssa ja näkee, että Lloyds on matkalla hyvään suuntaan myös ympäristöasioissa.

”Enemminkin me katsomme sitä matkaa Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteisiin ja fossiilivapauteen.”

Venäläispankki Sberbank of Russian kohdalla on Vikmanin mukana tärkeää huomioida, että Sberbank on Venäjän suurin vähittäispankki sekä monissa osissa maata ainoa kansalaisille saatavilla oleva pankki.

”Ilman sitä [Sberbank of Russiaa] miljoonilla venäläisillä ei olisi pääsyä peruspankkipalveluihin, palkkatileihin, asuntorahoitukseen ja niin edelleen. Sberbank onkin hyvä esimerkki siitä, että vastuullisuuden arvioinnissa täytyy usein tasapainottaa eri elementtejä.”

”Enemminkin me katsomme sitä matkaa Pariisin ilmastososopimuksen tavoitteisiin.” –Henrika Vikman

Vikman myöntää, että Nestlen kohdalla palmuöljyn käyttö on ollut ympäristönäkökulmasta hankala. Nordea on reagoinut asiaan käymällä yhtiön kanssa intensiivistä vuoropuhelua, josta on Vikmanin mukaan jo seurannut positiivista kehitystä.

”Keskustelujen seurauksena Nestle pystyy jo sanomaan, että mistä ja millä tavalla palmuöljy on tuotettu.”

OP:N salkunhoitaja [Kristiina Vares-Wartiovaara](#) kertoo vastuullisuuden liittyvän kiinteästi kaikkeen pankin sijoitustoimintaan.

OP käyttää yhtiöiden valinnassa ESG-vastuullisuusarviointia osana sijoitusprosesseja. Pankki myös sulkee pois rahastoistaan yhtiöitä, jotka rikkovat kansainvälisiä normeja tai joiden liikevaihdosta yli 25 prosenttia liittyy kivihiilen tuotantoon.

Lyhenne ESG tulee englannin kielen sanoista ympäristö (*environment*), sosiaalinen vastuu (*social*) ja hyvä hallintotapa (*governance*). ESG-integroinnissa sijoittaja sisällyttää ESG-kriteerit osaksi muita sijoitusvalintakriteerejään.

Vares-Wartiovaaran mukaan OP tekee myös aktiivista omistajavaikuttamista yhtiökokouksissa, esimerkiksi proxy-äänestämällä ulkomaisten yhtiöiden kokouksissa. Proxy-äänestyksessä yhtiökokouksiin toimitetaan äänestysohjeet, eikä äänestys vaadi läsnäoloa kokouksessa.

Tässä jutussa tarkastelluista OP:n rahastoista OP-Ilmasto ja OP-Puhdas Vesi ovat Vares-Wartiovaaran mukaan sellaisia, joihin haetaan nimenomaan ratkaisuja tarjoavia yhtiöitä.

”Näissä rahastoissa päästöjäkin sallitaan vain todella vähäisissä määrin. Kivihiihiltä, öljyä ja kaasua saa olla vain maksimissaan alle puolet yhtiön liikevaihdosta ja yhtiöllä on oltava suunnitelma fossiilisesta tuotannosta pois siirtymisestä voidakseen olla näiden teemarahastojen salkuissa.”

Myös OP siis painottaa yhtiön siirtymää pois fossiilisista polttoaineista.

”Hyvä esimerkki on muun muassa akkuteknologiaa tarjoava LG Chem, joka on maailman suurimpia akkujen tuottajia. Yhtiöllä on käynnissä todella nopea siirtymä pois fossiilisista. Se ei ole jämähtänyt paikalleen.”

Akkuyhtiö on mukana OP-Ilmasto-rahastossa.

OP:n rahastoista Vähähiilinen Maailma ja Kestävä Maailma on suljettu kokonaan pois fossiilisia polttoaineita käyttävät ja sitä tuottavat yritykset.

”OP-Kestävä Maailma -rahastosta suljemme pois laajasti kiistanalaisia toimialoja – käytännössä kaiken minkä voi.”

KESÄKUUN alkupuolella OP-Ilmasto-rahaston suurin omistus oli autonvalmistaja Volkswagen. Yhtiön osuus rahastosta oli kesäkuun alussa viisi prosenttia. Kesäkuun lopussa Volkswagen ei mahtunut enää rahaston suurimpien omistusten joukkoon.

Vares-Wartiovaaran mukaan Volkswagen oli rahastossa suuressa roolissa yhtiön sähköautoja sekä vihreämpää akkuteknologiaa koskevien suunnitelmien takia.

”Volkswagenilla on Teslan jälkeen yksi maailman suurimpia investointiohjelmia sähköautoihin. Iso osa siitä työstä ei näy vielä kuluttajille, mutta me haluamme tukea tätä prosessia.”

Vares-Wartiovaara mukaan esimerkiksi MSCI-ratingeissä Volkswagenia rangaistaan edelleen vuonna 2015 tehdyistä kansainvälisistä normirikkomuksista. Yhtiö valehteli silloin autojensa päästömääristä. Vares-Wartiovaara näkee, että autonvalmistaja on ottanut tapahtumasta opikseen ja kääntänyt kelkkansa, minkä vuoksi sen voi ottaa mukaan salkkuun.

OP:n rahoituksissa on myös Teslaa, mutta nykyään pienemmissä määrin. Tesla on Vares-Wartiovaaran mukaan tähtitieteellisen kallis.

”Volkswagenin hinnat ovat järkevämpiä.”

JASMIN HAMID ymmärtää hyvin, miksi ympäristörahastoissakin täytyy olla esimerkiksi autoyhtiöitä ja minkä takia vastuullinen sijoittaminen painottaa yhtiön suuntaa tulevaisuudessa.

”Voi olla se ennako-oletus, että ympäristörahastoissa on vain tuulivoimayhtiöitä, mutta nämä rahastot kuvaavat hyvin sitä, kuinka laaja-alaista ympäristömuutokseen vaikuttaminen on.”

Tulee olla yrityksiä jokaiselta sektorilta, Hamid sanoo. Hän itse sijoittaa niin sanotulla best in class -taktiikalla, jossa valitaan parhaiten esimerkiksi ESG-listauksissa sijoittuneita yhtiöitä kultakin sektorilta.

”Nykyään on ymmärretty, että on muitakin vaihtoehtoja kuin vain pestä kädet ja kävellä pois.”

– Anna Hyske

”Tuntuu hölmöltä sulkea sijoituksista esimerkiksi energia- tai kaivosyhtiöitä, kun kuitenkin itse käytän sähköä ja kaivostuotteita.”

VASTUULLISTEN rahastojen asiantuntija [Anna Hyske](#) Suomen Pankista on myös sitä mieltä, että sijoitushalukkuutta tulee olla myös niin sanottuihin ruskeisiin yrityksiin, koska muuten niillä ei ole pääomaa suorittaa siirtymää vihreäksi yritykseksi.

”Nykyään on ymmärretty, että on muitakin vaihtoehtoja kuin vain pestä kädet ja kävellä pois”, Hyske sanoo.

”Onko parempi, että on sijoittanut esimerkiksi energiayhtiöön, jolla päästöt ovat nyt korkealla tasolla, mutta pystyy omistajana vaikuttamaan yhtiön siirtymään kohti vihreämpää energiaa? Kaikki kuitenkin tarvitsevat energiaa.”

Hyskeen mukaan ei voi sanoa, että yhtiöiden sulkeminen pois olisi parempi tapa kuin vaikuttava omistaminen, tai toisinpäin. On positiivista, että keinoja on monia.

Vastuullinen sijoittaminen ja kiinnostus yhtiöiden vastuullisuuteen on Hyskeen mukaan selvästi levinnyt instituutiosijoittajista yksityistenkin sijoittajien keskuuteen. Yksittäisillä sijoittajilla on kuitenkin isoja instituutioita pienemmät resurssit hankkia tietoa yritysten vastuullisuuden toteutumisesta.

”Siksi on tärkeää, että esimerkiksi nämä vastuullisia rahastoja tarjoavat varainhoitajat viestivät selkeästi rahastojensa yrityksistä ja vastuullisen sijoittamisen toimintatavoistaan. Jos esimerkiksi sanotaan, että ollaan Pariisiin ilmastopimuksen mukaisia, pitää myös pystyä selkeästi näyttämään se.”